

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 1, Article Number: 1C0001

EDUCATION SCIENCES

Received: February 2008
Accepted: January 2009
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2009 www.newwsa.com

Aysun Gürol
Birsen Serhatlıoğlu
Ayşe Ülkü Kan
University of Firat
agurol@firat.edu.tr
Elazığ-Türkiye

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÜRÜN SEÇKİ DOSYALARININ İŞLEVİNE VE UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin ürün seçki dosyalarının işlevine ve uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Betimsel nitelikteki bu çalışmada Elazığ il merkezinde görev yapan 197 sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri cinsiyetlerine ve hizmet sürelerine göre değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi, Mann Whitney U, Kruskall Wallis H testleri, ve kişisel bilgilerin analizinde ise frekans ve yüzde hesaplamaları kullanılmıştır. Araştırma kapsamına alınan sınıf öğretmenlerinin, ürün seçki dosyalarının gerek işlevine gerekse uygulanmasına ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine ve hizmet sürelerine göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ürün Seçki Dosyası (Portfolio), Ölçme-Değerlendirme, Sınıf, Öğretmen, Eğitim

THE OPINIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS ON THE FUNCTION AND IMPLEMENTATION OF PORTFOLIO

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the primary school teachers' opinions on the function and implementation of portfolio. This is a descriptive study and was carried out 197 teachers working in primary schools in center of Elazığ city. A data collection form developed by researchers was used in the study. The opinions of the teachers were evaluated and the data were analyzed in terms of gender and tenure of the teachers. Independent sample t-test, one way ANOVA, Mann Whitney U, Kruskall Wallis H tests were used to analyze the data. Also frequency and percentage were used to analyze the personal data. As a result of the study, no significant differences were found between the opinions of the teachers about the function and implementation of portfolio.

Keywords: Portfolio, Measurement-Assessment, Classroom, Teacher, Education

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Ülkemizde yeni ilköğretim programları 2004-2005 eğitim öğretim yılında pilot uygulama ile başlatılmıştır. 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren ise ülke genelinde uygulanmıştır. Pek çok farklılığı içinde barındıran yeni ilköğretim programlarında ölçme-değerlendirme anlayışında da ciddi değişikliklerin bulunduğu bilinmektedir. Özellikle yapılandırmacı yaklaşımın şekillendirdiği ifade edilen programlarda ölçme-değerlendirme açısından geleneksel yaklaşımların yanında alternatif değerlendirme teknikleri de kullanılmıştır. Geleneksel değerlendirme yaklaşımları Bloom taksonomisinin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyinde ölçmeler yapmayı amaçladığından ileri düzey yetenekleri ölçmede başarısız olmaktadır. Yapılandırmacı değerlendirme yaklaşımları ise "analiz, sentez, değerlendirme" gibi yüksek düzey düşünme yetenek ve kazanımlarını ölçebilir niteliktedir. Aynı zamanda bu yaklaşımlar öğrencinin kendi kendini, süreç içinde bilgilendirerek değerlendirmesini amaçlar (Doğan, 2007).

Yeni ilköğretim programlarında kullanılması önerilen alternatif teknikler; performans değerlendirme, kavram haritaları, yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç, kelime ilişkilendirme, proje, drama, görüşme, yazılı raporlar, gösteri, poster, grup ve akran değerlendirmeleri öz değerlendirme ve ürün seçki dosyası olarak sıralanmaktadır (MEB, 2007). Ürün seçki dosyası bir öğrencinin öğrenme ortamındaki çabalarını, gelişim aşamalarını ve ortaya koyduğu başarıyı planlı ve sistemli bir şekilde incelemektir (Çepni, 2007:226). Bir ürün seçki dosyası, program içindeki öğrenme tecrübelerinin önemli noktalarının anlatıldığı bir öykü olarak tanımlanırken; bu öykünün sadece ürün parçalarının birikimi olmadığı öğrenme ve öğretmeye ilişkin anlamlandırmaları açığa çıkardığı belirtilmektedir (Darling, 2001:111). Alan yazın incelendiğinde ürün seçki dosyalarının 'portfolyo', 'bireysel gelişim dosyası' ve 'öğrenci ürün dosyası' gibi farklı isimlerle anıldığı görülmektedir. Bu çalışmada ürün seçki dosyası (ÜSD) ismi tercih edilmiştir.

ÜSD'ler öğretim sürecinde kullanılarak öğretimin geliştirilmesi, problemlerin tespit edilmesi ve öğrenenlerin süreç içerisinde geliştirilmesini sağlar. Bununla birlikte ÜSD'lerin değerlendirme sürecinde kullanılması ise öğrenenlerin kendilerine, öğretmenlere, sürece ve sonuca ilişkin geri bildirimler sunmasında yardımcı olur (Erdoğan ve Ok, 2007). ÜSD, öğrencinin belli bir süre zarfında ve alanlarda gösterdiği gelişimi izleyerek eksik ya da güçlü yanlarını hem kendisi, hem ailesi hem de öğretmeni tarafından görülebilir hale getirir ve öğrencinin bütün olarak değerlendirilmesini sağlar. Ayrıca ÜSD, öğrenci hakkında karar verirken sadece ürünün değil, öğrencinin süreçte gösterdiği gelişimin de dikkate alınmasına yardımcı olur. ÜSD, yalnızca öğrenci başarısını belirleyen bir değerlendirme yöntemi olarak değil aynı zamanda öğrencilerin; araştırarak, problemlere çözüm önerileri getirerek ve yaşayarak öğrenmelerini sağlayan bir öğretim yöntemidir (Doğan, 2007; Korkmaz ve Kaptan, 2002). ÜSD kullanımı sınıf içi uygulamalarda öğrencilerin ihtiyaçlarını daha fazla karşılayabilecek olan bir eğitime geçişi sağlamaya yardımcı olur ve bu süreçte öğrenci ile birlikte öğretmen ve aile de aktif rol oynar. Değerlendirme aracı olarak ÜSD'nin kullanılmasının yanı sıra öğretim materyali olarak da kullanıldığı belirtilmektedir (Korkmaz ve Kaptan, 2002).

Geleneksel ölçme teknikleri, konuyu ve öğretmeni merkeze alırken alternatif teknikler, öğretmen, öğrenci, veli ve akranları da içine alan değiştirilebilir, birikimli, doğal ortamlara uyumlu ve süreci ölçmeye yöneliktir. Bu nedenle alternatif teknikleri kullanmak daha fazla eğitim, tecrübe, emek ve zaman gerektirir (Doğan, 2007). Bu

noktada teknikleri uygulayacak konumdaki öğretmenlere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Birgin (2007a), sağlıklı bir şekilde uygulanan ölçme ve değerlendirme etkinlikleri sayesinde öğretmenin gerektiğinde öğretim sürecini gözden geçirip eksiklikleri giderme yoluna gideceğini ifade ederek yeni öğretim programlarının başarısını büyük ölçüde geleneksel ve çağdaş değerlendirme yaklaşımları konusunda bilgi birikimine ve deneyine sahip öğretmenlere bağlı olduğunu vurgulamıştır. Bu sebeple yeni ilköğretim programlarının ve ölçme değerlendirme tekniklerinin uygulayıcıları konumundaki öğretmenlerin uygulamalar hakkındaki görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinden biri olan ÜSD'lerin işlev ve uygulanmasına ilişkin görüşlerine başvurulmuştur.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin ÜSD'lerin işlevine ve uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu çerçevede şu alt problemlere cevap aranmıştır:

- Öğretmenlerin ÜSD'lerin işlevine ve uygulamasına ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır?
- Öğretmenlerin ÜSD'lerin işlevine ve uygulamasına ilişkin görüşlerinde hizmet sürelerine göre farklılık var mıdır?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Evren ve Örneklem (Population and Sample)

Araştırmanın evreni, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Elazığ il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 1490 sınıf öğretmenidir (<http://elazig.meb.gov.tr/modules.php?name=ist>). Örneklem ise oransız küme örnekleme yoluyla belirlenen, il merkezindeki beş farklı eğitim bölgesinin her birinden seçilen ikişer ilköğretim okulunda görev yapan 297 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. [Araştırmanın evrenden seçilecek ve benzerlik gösteren kümeler üzerinden yapıldığı ve evrendeki bütün kümelerin tek tek eşit seçilme şansına sahip olduğu örnekleme türüne küme örnekleme (Cluster sampling); küme içinden yansızlık kuralına göre yeterli sayıda alınan örnekleme türüne ise oransız küme örnekleme denir (Karasar, 1999:114-115; Balcı, 2001:98-99)]. Ancak örnekleme alınan öğretmenlerden 222 öğretmene ulaşılmıştır. Geri dönüşü olan anket formlarından ise 197'si geçerli bulunmuştur. Araştırma kapsamındaki öğretmenlere ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlere ait kişisel bilgiler
(Table 1. personal information of teachers)

Kişisel Bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kadın	91	46,2
	Erkek	106	53,8
Toplam		197	100,00
Hizmet süresi	6-11 yıl	53	26,9
	12-17 yıl	52	26,4
	18- 23 yıl	42	21,3
	24 yıl ve üstü	50	25,4
Toplam		197	100,00
Hizmet İçi Eğitim	Alan	167	84,8
	Almayan	30	15,2
Toplam		197	100,00

Görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin yüzde 46,2'sinin kadın, yüzde 53,8'inin ise erkek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin hizmet

sürelerine göre dağılımları dikkate alındığında, yüzde 26,9'unun 6-11 yıl, yüzde 26,4'ünün 12-17 yıl, yüzde 21,3'ünün 18-23 yıl arası ve yüzde 25,4'ünün ise 24 yıl ve üstünde hizmetlerinin bulunduğu görülmüştür. Öğretmenlere yeni ilköğretim programlarına ilişkin hizmet içi eğitim alıp almadıkları sorulduğunda, alanların toplam dağılım içindeki yerinin yüzde 84,8 almayanların ise yüzde 15,2 olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin önemli bir kısmının yeni ilköğretim programlarına ilişkin hizmet içi eğitime tabi tutulmaları yeni ölçme değerlendirme tekniklerine ilişkin bilgi sahibi oldukları şeklinde yorumlanabilir.

3.2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi (Data Collection and Analysis)

Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formuyla elde edilmiştir. Anket hazırlanırken alanyazın taranmış ve maddeler oluşturulmuştur. Hazırlanan maddeler, eğitim bilimleri ve ilköğretim bölümünde görev yapan yedi öğretim üyesi, beş doktora öğrencisi ve dört sınıf öğretmenin görüşlerine sunulmuş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Anket ÜSD'lerin işlevine ve uygulanmasına ilişkin maddelerden oluşmaktadır. Veriler SPSS 12.0 paket programında çözümlenmiş; yüzde ve frekans hesaplamaları, ilişkisiz örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, MWU, LSD, KWH testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ,05 olarak alınmıştır. ÜSD'lerin işlevine ilişkin maddeler "evet", "kısmen", "hayır"; uygulanmasına ilişkin maddeler ise "her zaman", "arasıra", "hiç" şeklinde derecelendirilmiştir. Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında sırasıyla "2,34-3,00", "1,67-2,33" ve "1,00-1,66" puan aralıkları dikkate alınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLANMASI (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Tablo 2’de ÜSD’lerin işlevine ilişkin, öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre değerlendirilmesi verilmiştir.

Tablo 2. ÜSD’lerin işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre değerlendirildiği t-testi sonuçları
(Table 2. The t test results of teachers’ opinions about the function of portfolios according to their gender)

Ürün seçki dosyaları,	Kadın n= 91		Erkek n= 106		Homojenlik		t	p
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	Levene	p		
1.Öğrencinin ne öğrendiğine ilişkin bilgi verir.	2,31	,59	2,37	,56	,016	,898	-,735	,463
2.Öğrencinin öğrendiklerini ne ölçüde ürüne dönüştürdüğünü gösterir.	2,51	,57	2,44	,60	,669	,414	-,742	,459
3.Öğrencide öğrenme sorumluluğu geliştirir.	2,47	,67	2,44	,70	,402	,527	,295	,768
4.Öğrencinin kendisini değerlendirebilmesine imkan tanır.	2,35	,71	2,37	,59	5,158*	,024	-,176	,860
5.Öğrencinin performansına ilişkin bilgi verir.	2,43	,63	2,32	,61	1,039	,309	1,213	,226
6.Öğrencinin sınıf içi ve sınıf dışı faaliyetlerinin değerlendirilmesini sağlar.	2,47	,64	2,34	,63	,235	,628	1,466	,144
7.Öğrenciler arasındaki farklılıkları ortaya çıkarır	2,53	,62	2,51	,65	,328	,568	,198	,843
8.Öğrencinin çalışmalarındaki ilerlemeyi gösterir.	2,46	,66	2,38	,67	,340	,854	,889	,375
9.Kazanımların elde edilmesine yöneliktir.	2,41	,63	2,25	,63	,834	,362	1,680	,095
10.Öğrencinin eğitim sürecinde geçtiği aşamaları gösterir.	2,48	,64	2,34	,67	,218	,641	1,530	,128
11.Öğrencinin gelişimini izlemeye imkan tanır.	2,43	,69	2,43	,66	,179	,672	-,056	,955
12.Öğrencinin zaman içerisindeki öğrenmelerini belgeler.	2,47	,64	2,48	,67	,199	,656	-,092	,927
13.Öğrenci ile ilgili bilgilerin sonraki yıllara aktarılmasını sağlar.	2,35	,72	2,21	,74	,067	,796	1,380	,169
14.Öğrencinin nasıl öğrendiğine ilişkin ipuçları verir.	2,31	,64	2,25	,66	,000	,992	,566	,572
Çizelge 2’den devam								
Ürün seçki dosyaları,	Kadın n= 91		Erkek n= 106		Homojenlik		t	p
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	Levene	p		
15.Öğrenciye eksik olduğu noktaları görme ve bunları zamanında telafi etme imkanı tanır.	2,29	,65	2,25	,66	,003	,956	,329	,742
16.Öğretmenin öğretimini değerlendirerek eksiklerini görmesini sağlar.	2,31	,61	2,26	,67	,648	,422	,476	,635
17.Öğrencinin gelişiminin izlenmesi ve takip edilmesinde kolaylık sağlar.	2,42	,63	2,35	,70	1,474	,226	,713	,477
18.Öğrenciye değerlendirme sürecinin bir parçası olduğunu hissettirir.	2,47	,64	2,43	,62	,145	,704	,730	,668
19.Öğrencide motivasyonu artırır.	2,47	,60	2,36	,68	1,614	,205	1,238	,217
20.Öğrenciye kendisine dışarıdan bakma yetisi kazandırır.	2,36	,62	2,23	,56	6,409*	,012	1,619	,107
21.Öğrencinin bir bütün olarak ölçülmesine ve değerlendirilmesine imkan tanır.	2,25	,64	2,21	,61	,934	,335	,505	,614

*p< 0,05

Maddelere bakıldığında ÜSD'lerin öğrencinin ne öğrendiğine ilişkin bilgi vermesi(madde:1), öğrencinin öğrendiklerini ne ölçüde ürüne dönüştürdüğünü göstermesi(madde:2), öğrencide öğrenme sorumluluğunu geliştirmesi(madde:3), öğrencinin performansına ilişkin bilgi vermesi(madde:5), öğrencinin gerek sınıf içi gerekse sınıf dışı faaliyetlerinin değerlendirilmesini sağlaması(madde:6), öğrenciler arasındaki farklılıkları ortaya çıkarması(madde:7), öğrencinin çalışmalarındaki ilerlemeyi göstermesi(madde:8), kazanımların gerçekleştirilmesine yardımcı olması(madde:9), öğrencinin geçtiği aşamaları göstermesi(madde:10), öğrencinin gelişimini izlemeye imkan tanınması(madde:11), öğrencinin zaman içerisindeki öğrenmelerini belgelemesi(madde:12), öğrenci ile ilgili bilgilerin sonraki yıllara aktarılmasını sağlaması(madde:13), öğrencinin nasıl öğrendiğine ilişkin ipuçları vermesi(madde:14), öğrenciye eksik olduğu noktaları görme ve bunları zamanında telafi etme imkanı tanınması(madde:15), öğretmenin öğretimini değerlendirmesine ve eksiklerini görmesine yardımcı olması(madde:16), öğrencinin gelişiminin izlenmesi ve takip edilmesinde kolaylık sağlaması(madde:17), öğrenciye değerlendirme sürecinin bir parçası olduğunu hissettirmesi(madde:18), öğrencide motivasyonu arttırması(madde:19), öğrencinin bir bütün olarak ölçülmesine ve değerlendirilmesine imkan tanınması(madde:21) maddelerinde öğretmen görüşlerinin homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Öğretmen görüşlerinin istatistiksel açıdan farklılaşmadığı ve genel olarak "evet" ve "kısmen" düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifade ile öğretmenlerin ÜSD'lerin işlevine ilişkin bilgi sahibi oldukları söylenebilir. ÜSD'lerle ilgili olarak öğrencinin kendisini değerlendirebilmesine imkân tanınması(madde:4), öğrenciye kendisine dışarıdan bakma yetisi kazandırması(madde:20) maddelerinde görüşleri arasında homojen dağılımın olmadığı saptanmıştır. Yapılan MWU testi sonucunda istatistiksel farka ulaşılmamıştır. Benzer bir araştırmada, matematik öğretmeni adayları, portfolyo değerlendirme yönteminin teorik olarak öğrenilen bilgilerin uygulamaya geçirilmesini sağladığını, hem ürüne hem de sürece dayalı değerlendirme yapma imkânının yanında kalıcı öğrenme sağladığını, bilginin yanında performansı da gösterme fırsatı verdiğini, daha çok araştırma ve inceleme yapmayı zorladığını belirtmişlerdir (Birgin, 2007b). Çalık'ın (2007)araştırmasında ise öğretmenlerin yeni ölçme değerlendirme yaklaşımlarını benimsemeye başladıkları ancak bu konuda sadece kitaplardan bilgi sahibi oldukları, araştırmaya çok fazla eğilimli olmadıkları gibi sonuçlar ortaya konmuştur.

Tablo 3'te sınıf öğretmenlerinin, ÜSD'lerin uygulanmasına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkeni açısından incelendiği t testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3. ÜSD'lerin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre değerlendirildiği t-testi sonuçları
(Table 3. The t-test results of teachers' opinions about the implementation of portfolios according to their gender)

Maddeler	Kadın n= 91		Erkek n= 106		Homojenlik		t	p
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	Levene	p		
1.Ürün toplama sürecine, amacı belirlemekle başladım.	2,68	,56	2,61	,54	,827	,364	,867	,387
2.Öğrenci çalışmalarının çeşitli parçalarını toplarım.	2,58	,58	2,46	,52	,380	,538	1,535	,126
3.Öğrenciye, çalışmalarını toplamının önemini fark ettiririm.	2,69	,55	2,76	,47	3,859	,051	-,988	,324
4. Öğrencinin uygun dokümanları toplamasını sağlarım.	2,68	,56	2,62	,51	,188	,665	,775	,439
5. Becerilerin uygulanması ve bilgilerin kullanılması için egzersizler, görev kağıtları ve yönergeler veririm.	2,55	,60	2,45	,52	2,148	,144	1,211	,227
6. Gerçek yaşam durumlarına ait görevlere yer veririm.	2,51	,58	2,53	,54	1,203	,274	-,347	,729
7. Dosyalanacak çalışmaları öğrenciyle birlikte seçerim.	2,42	,62	2,39	,58	,884	,348	,361	,718
8. Seçilen çalışma parçalarının sayısını mümkün olduğunca fazla tutarım.	2,26	,65	2,24	,68	,281	,597	,293	,770
9. Öğrencinin düşüncelerini rahatlıkla ifade edebileceği ortamlar oluştururum.	2,73	,54	2,77	,44	2,586	,109	,691	,491
10. Öğretim programı çerçevesinde öğrenciye verilen görevler için zaman/takvim belirlerim.	2,54	,62	2,69	,50	10,567*	,001	-1,874	,062
11. Öğrencinin işbirliği içerisinde sürece katılmasını sağlarım.	2,68	,56	2,72	,47	1,792	,182	-,487	,627
12. Öğrenme sürecini ve ürünlerini birlikte değerlendiririm.	2,52	,58	2,44	,55	,392	,532	,901	,369
13. Ürün seçki dosyalarını değerlendirmede kullanacağım ölçütleri önceden belirlerim.	2,53	,66	2,71	,50	15,946*	,000	-2,189	,030
14.Değerlendirme yapmak için puanlama dereceleri (aralığı) belirlerim.	2,49	,66	2,63	,56	6,234*	,013	-1,591	,113
15. Değerlendirme ölçütlerini yönergelerle yazılı hale getiririm.	2,36	,62	2,51	,59	,170	,680	-1,696	,091
16. Yönergeleri uygun şekilde puanlandırırım.	2,49	,64	2,62	,54	6,097*	,014	-1,522	,130
17. Öğrenciyi değerlendirirken hem nicel hem de nitel verileri kullanırım	2,49	,60	2,60	,51	6,602*	,011	-1,377	,170
18. Ürün seçki dosyalarını öğrenciyle birlikte hazırlarım.	2,16	,60	2,24	,64	2,019	,157	-,798	,426
19. Ürün seçki dosyalarını öğrenciyle birlikte değerlendiririm.	2,14	,66	2,26	,65	,758	,385	-1,295	,197

*p< 0,05

Araştırma anketinde ÜSD'lerin uygulanmasına ilişkin maddelere de yer verilmiştir. Maddelerin puan ortalamaları incelendiğinde öğretmenlerin maddelerin önemli bir kısmına "**her zaman**" düzeyinde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Ürün toplama sürecine, amacı belirlemekle başladım(madde:1), öğrenci çalışmalarının çeşitli parçalarını toplarım(madde:2), öğrenciye, çalışmalarını toplamının önemini fark ettiririm(madde:3), öğrencinin uygun dokümanları toplamasını sağlarım(madde:4), becerilerin uygulanması ve bilgilerin

kullanılması için egzersizler, görev kağıtları ve yönergeler veririm (madde:5), gerçek yaşam durumlarına ait görevlere yer veririm(madde:6), dosyalanacak çalışmaları öğrenciyle birlikte seçerim(madde:7), seçilen çalışma parçalarının sayısını mümkün olduğunca fazla tutarım(madde:8), öğrencinin düşüncelerini rahatlıkla ifade edebileceği ortamlar oluştururum(madde:9), öğrencinin işbirliği içerisinde sürece katılmasını sağlarım(madde:11), öğrenme sürecini ve ürünlerini birlikte değerlendiririm(madde:12), değerlendirme ölçütlerini yönergelerle yazılı hale getiririm(madde:15) gibi anket maddeleri hem erkek hem de kadın öğretmenler tarafından **"her zaman"** düzeyinde kabul görmüştür. Başka bir ifade ile örneklem grubunu oluşturan öğretmenler, ÜSD'lerin uygulama aşamasında gerekli esasları yerine getirdiklerini ifade etmişlerdir. Bilindiği gibi ÜSD'lerin hazırlanması ve değerlendirilmesi süreci öğrencinin de aktif olması gereken bir süreçtir. Nitekim Çepni (2007: 227) ve Demirli (2007: 16) de bu süreçte öğrencinin kendi kendini değerlendirebilme yeteneğini geliştirme fırsatı yakalayabileceğini belirtmişlerdir. Ancak ankette yer verilen ürün seçki dosyalarını öğrenciyle birlikte hazırlarım(madde:18) ve değerlendiririm(madde:19) maddelerine hem erkek hem de kadın öğretmenlerin **"ara sıra"** düzeyinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin öğrenciyi aktif biçimde değerlendirme sürecine katmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ankette yer bulan öğretim programı çerçevesinde öğrenciye verilen görevler için zaman/takvim belirlerim(madde:10), ürün seçki dosyalarını değerlendirmede kullanacağım ölçütleri önceden belirlerim(madde:13), değerlendirme yapmak için puanlama dereceleri (aralığı) belirlerim(madde:14), yönergeleri uygun şekilde puanlandırırım(madde:16), öğrenciyi değerlendirirken hem nicel hem de nitel verileri kullanırım(madde:17) maddelerinde öğretmen görüşlerinin homojen dağılım göstermediği görülmüştür. Yapılan MWU testi sonucunda erkek ve kadın öğretmenlerin görüşleri arasında farka rastlanmazken öğretmenlerin görüşlerinin **"her zaman"** düzeyinde yoğunlaştığı belirlenmiştir.

ÜSD'lerin işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin hizmet süresine göre değerlendirildiği varyans analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. ÜSD'lerin işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin hizmet süresine göre değerlendirildiği varyans analizi sonuçları
(Table 4. One Way Anova results of teachers' opinions about the function of portfolios according to their tenure)

M.No	6-11 yıl n=53		12-17 yıl n=52		18-23 yıl n=42		24 yıl ve üstü n=50		Homojenlik		F	p
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	levene	p		
1	2,23	,54	2,37	,63	2,38	,54	2,40	,57	2,269	,082	,984	,401
2	2,47	,61	2,40	,63	2,55	,55	2,48	,54	,891	,447	,468	,705
3	2,34	,65	2,50	,73	2,50	,67	2,50	,71	,379	,768	,698	,555
4	2,13	,65	2,44	,64	2,38	,66	2,50	,58	1,067	,364	3,415*	,018
5	2,19	,62	2,35	,68	2,42	,55	2,54	,58	1,520	,211	2,979*	,033
6	2,34	,62	2,31	,73	2,48	,59	2,50	,58	1,600	,191	1,139	,335
7	2,57	,60	2,52	,67	2,55	,63	2,44	,64	,356	,785	,379	,768
8	2,42	,69	2,40	,72	2,38	,66	2,46	,58	1,269	,286	,117	,950
9	2,38	,63	2,29	,70	2,40	,63	2,24	,59	1,388	,263	,692	,558

Çizelge 4'ten devam

M.No	6-11 yıl n=53		12-17 yıl n=52		18-23 yıl n=42		24 yıl ve üstü n=50		Homojenlik		F	p
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	levene	p		
10	2,36	,74	2,42	,72	2,50	,59	2,36	,56	3,176*	,025	,464	,708
11	2,42	,72	2,37	,71	2,52	,59	2,44	,64	1,196	,313	,442	,723
12	2,30	,67	2,42	,72	2,69	,52	2,54	,61	3,784*	,011	3,157	,026
13	2,11	,80	2,27	,72	2,31	,72	2,42	,67	,331	,803	1,560	,201
14	2,04	,65	2,23	,65	2,38	,58	2,50	,65	1,517	,211	5,047*	,002
15	2,09	,63	2,23	,70	2,38	,62	2,40	,64	1,955	,122	2,424	,067
16	2,19	,56	2,21	,70	2,21	,72	2,52	,54	2,647	,050	3,155*	,026
17	2,30	,70	2,27	,72	2,52	,63	2,46	,61	,429	,733	1,603	,190
18	2,49	,61	2,37	,69	2,48	,59	2,48	,61	,615	,606	,449	,718
19	2,40	,66	2,33	,68	2,43	,59	2,50	,65	,327	,806	,627	,599
20	2,15	,60	2,21	,57	2,50	,55	2,34	,59	,959	,413	3,279*	,022
21	2,06	,63	2,21	,61	2,38	,62	2,30	,61	1,288	,280	2,448	,065

*p<0,05

ÜSD'lerin işlevine ilişkin öğretmen görüşleri hizmet süresi değişkeni açısından incelendiğinde maddelerin geneli açısından öğretmen görüşlerinin farklılaşmadığı belirlenmiştir. Puan aralıklarına dikkat edildiğinde öğretmenlerin görüşlerinin çoğunlukla **"kısmen"** ve **"evet"** yönünde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin yeni ilköğretim programıyla ilgili görüşlerinin alındığı bir araştırmada da öğretmenlerin portfolyo hazırlatma konusunda kendilerini büyük ölçüde yeterli buldukları belirlenmiştir. Aynı araştırmada öğretmenlerin ölçme-değerlendirme konusunda da kendilerini oldukça yeterli buldukları belirlenmiştir(Gözütok, Akgün&Karacaoğlu, 2005).

Araştırma anketindeki **"öğrencinin zaman içerisindeki öğrenmelerini belgeler"** (madde:12) maddesine ilişkin görüşlerin hizmet yılı değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığı belirlemek için yapılan MWU testi sonucunda 24 yıl ve üstünde hizmeti olan öğretmenlerle 6-11 yıl arası hizmeti bulunan öğretmenler arasında farklılık saptanmıştır. Bu farklılığın ise 24 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerin görüşleri lehine olduğu görülmüştür. **"Öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirebilmelerine imkân tanır"** (madde:4) maddesine ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı biçimde farklılaşmıştır. Yapılan işlemler bu farkın 12-17 yıl ile 6-11 yıl arasında hizmeti bulunan öğretmenlerin görüşleri arasında; ayrıca 24 yıl ve üzerinde hizmeti bulunan öğretmenlerle 6-11 yıl arasında hizmeti bulunan öğretmenler arasında gerçekleştiğini göstermiştir. Söz konusu bu farklılığın hizmet süresi daha uzun olanların lehine olduğu dikkat çekmektedir.

"Öğrencinin performansına ilişkin bilgi verir" (madde:5) maddesine ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı biçimde farklılaşmıştır. Yapılan LSD testi, bu farkın 24 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenler

ile 6-11 yıl arasında çalışan öğretmen görüşleri arasında; 24 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerin görüşleri lehine olduğunu göstermiştir. "Öğrencinin nasıl öğrendiğine ilişkin ipuçları verir" (madde:14) maddesine ilişkin öğretmen görüşleri istatistiksel olarak farklılaşmıştır. Yapılan işlemler bu farkın hizmet süresi 18-23 yıl arasındaki öğretmenlerle 6-11 yıl arasındaki öğretmen görüşleriyle; 24 yıl ve üzerindeki öğretmenlerle 6-11 yıl ve 12-17 yıl arasındaki öğretmen görüşleri arasında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Başka bir ifade ile hizmet yılı arttıkça öğretmenlerin görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen görüşlerinin farklılaştığı bir diğer madde "öğretmene öğretimini değerlendirerek eksiklerini görme fırsatı tanır" (madde:16) biçimindedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek için yapılan işlemler söz konusu farkın hizmet süresi 24 yıl ve üzerinde olan öğretmenlerle 6-11, 12-17 ve 18-23 yıl arasındaki öğretmenlerin görüşleri arasında ve 24 yıl ve üzerindeki lehine olduğunu göstermiştir. "Öğrencide kendi kendisine dışarıdan bakma yetisi geliştirir" (madde:20) maddesine ilişkin görüşler anlamlı biçimde farklılaşmıştır. Bu farklılığın hizmet süresi 18-23 yıl arasındaki öğretmenlerle 6-11 yıl ve 12-17 yıl arasındaki öğretmen görüşleri arasında ve 18-23 yıl arasındaki öğretmenlerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin ÜSD'lerin uygulanmasına ilişkin görüşlerinin hizmet sürelerine göre değerlendirildiği varyans analizi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. ÜSD'lerin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin hizmet süresine göre değerlendirildiği varyans analizi sonuçları

(Table 5. One Way Anova results of teachers' opinions about the implementation of portfolios according to their tenure)

M.No	6-11 yıl n=53		12-17 yıl n=52		18-23 yıl n=42		24 yıl ve üstü n=50		Homojenlik		F	p
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	levne	p		
1	2,66	,52	2,65	,59	2,62	,58	2,64	,53	,289	,833	,050	,985
2	2,64	,48	2,59	,57	2,43	,59	2,42	,54	2,000	,115	1,910	,129
3	2,79	,41	2,69	,58	2,71	,55	2,72	,50	1,935	,125	,377	,770
4	2,68	,47	2,56	,57	2,64	,58	2,72	,50	2,440	,066	,875	,455
5	2,58	,50	2,42	,61	2,45	,59	2,52	,54	1,653	,179	,855	,465
6	2,49	,50	2,48	,61	2,57	,59	2,55	,54	1,024	,383	,300	,225
7	2,32	,55	2,40	,63	2,31	,64	2,56	,54	1,388	,448	1,869	,136
8	2,23	,70	2,29	,64	2,10	,69	2,36	,63	,293	,830	1,298	,276
9	2,83	,38	2,73	,53	2,74	,54	2,70	,51	2,867*	,038	,681	,564
10	2,57	,54	2,67	,55	2,55	,59	2,68	,59	,752	,522	,730	,535
11	2,66	,48	2,73	,53	2,69	,56	2,72	,50	,328	,805	,196	,899
12	2,43	,54	2,46	,58	2,52	,59	2,50	,58	,292	,831	,234	,872
13	2,60	,53	2,62	,63	2,60	,63	2,68	,55	,809	,490	,212	,888
14	2,53	,58	2,60	,66	2,52	,63	2,62	,57	,554	,646	,306	,821
15	2,45	,57	2,46	,64	2,38	,62	2,46	,61	,296	,829	,177	,912
16	2,60	,53	2,63	,63	2,48	,67	2,52	,54	1,475	,223	,726	,538
17	2,53	,54	2,52	,58	2,64	,58	2,54	,54	,361	,781	,469	,704
18	2,13	,56	2,17	,62	2,26	,70	2,26	,63	2,669*	,049	,531	,661
19	2,15	,66	2,13	,60	2,17	,73	2,38	,64	1,771	,154	1,563	,200

*p<0,05

ÜSD'lerin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşleri hizmet süresi değişkeni açısından incelenmiştir ve yapılan işlemler hizmet yılı değişkeni açısından öğretmen görüşlerinin istatistiksel açıdan farklılaşmadığını göstermiştir. Maddelerin puan aralıkları dikkate alındığında, öğretmenlerin maddelere "her zaman" ve "arasıra" yönünde görüş belirttikleri görülmüştür. Bununla birlikte ÜSD'lerin öğrenciyle birlikte hazırlanma (madde:18) ve değerlendirilmesi (madde:19)

noktasında araştırma kapsamındaki bütün öğretmenlerin "arasıra" yönünde görüş bildirmeleri dikkat çekici bir bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle öğretmenler tarafından yeni ilköğretim programlarında ölçme değerlendirme açısından vurgulanan öğrencinin değerlendirme sürecine aktif katılımı ilkesinin tam olarak benimsenmediği düşünülebilir. ÜSD'lerin öğrencinin özdisiplin ve sorumluluk bilinci geliştirmesinde, kendini değerlendirme becerisi kazanmasında ve değerlendirme sürecine katılımının sağlanmasında etkilidir. Ayrıca öğrenci dosyasına hangi çalışmaların dahil edileceği konusunda esas karar öğrenciye aittir (MEB, 2005:81-82). Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim programlarını uygulamadaki bazı yeterlikleri açısından öğretim elemanlarınca gözlemlendiği bir çalışmada; 'öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini sağlama' noktasında öğretmenlerin düşük performans sergiledikleri belirlenmiştir (Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Araştırma kapsamına alınan sınıf öğretmenlerinin, ÜSD'lerin gerek işlevine gerekse uygulanmasına ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre değişmediği ortaya çıkmıştır. ÜSD'lerin uygulanması boyutunda hem kadın hem de erkek öğretmenlerin ÜSD'leri öğrenciyle birlikte hazırlama ve değerlendirme noktasında "ara sıra" düzeyinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

ÜSD'lerin işlevine ilişkin öğretmen görüşleri hizmet süresi açısından genel olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Ancak ÜSD'lerin öğrencinin zaman içerisindeki öğrenmelerini belgelemesi, kendisini değerlendirebilmesine imkan tanınması, performansına ilişkin bilgi vermesi, nasıl öğrendiğine ilişkin ipuçları vermesi, kendisine dışarıdan bakmasını sağlaması ve öğretmene öğretimini değerlendirerek eksiklerini görme fırsatı tanınması gibi işlevleri dikkate alındığında hizmet süresi uzun olan öğretmenler, "evet" düzeyinde görüş bildirirken hizmet süresi düşük olan öğretmenler ise "kısmen" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. ÜSD'lerin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşleri hizmet süresi değişkeni açısından incelendiğinde öğretmen görüşlerinin farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte ÜSD'lerin öğrenciyle birlikte hazırlanma ve değerlendirilmesi noktasında araştırma kapsamındaki bütün öğretmenler "arasıra" yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Sınıf öğretmenlerinin ÜSD'lerin işlev ve uygulanması ile ilgili bilgi düzeylerinin artırılması için hizmet içi eğitim almaları sağlanabilir.
- Öğretmenlerin ÜSD'lerle ilgili alanda uzman kişi ve kurumların verdiği seminerlere katılmaları noktasında desteklenebilir.
- Öğretmenlerin ÜSD'lerle ilgili yaşayacakları problemlere anında çözüm getirebilmeleri için MEB bünyesindeki birimlere ulaşmaları kolaylaştırılmalı ve bu konuda teşvik edilmelidir.
- ÜSD'lerin oluşturulmasına ilişkin öğrenci görüşlerinin alınacağı çalışmalar da yapılabilir.
- Benzer araştırmalar örneklem grubu genişletilerek de yapılabilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Acat, B. ve Demir, E., (2007). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim programlarındaki değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri*, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur, Tokat.
2. Balcı, A., (2001). Sosyal bilimlerde araştırma-yöntem, teknik ve

- ilkeler(3. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
3. Birgin, O., (2007a). *Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki okur-yazarlık düzeylerinin incelenmesi*, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur, Tokat.
 4. Birgin, O., (2007b). *Matematik öğretmeni adaylarının portfolyo değerlendirme uygulamasına ilişkin görüşleri*, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur, Tokat.
 5. Çalık, S., (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Yenilenen İlköğretim Programlarının Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkındaki Düşünceleri Üzerine Bir Araştırma*, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur, Tokat, Türkiye.
 6. Çepni, S., (2007). *Performansların değerlendirilmesi. Ölçme ve Değerlendirme* (Edt. Emin Karip). Ankara: PegemA Yayıncılık.
 7. Darling, L.F., (2001). *Portfolio as practice: The narratives of emerging teachers. Teaching and Teacher Education*, 17(1), 107-121.
 8. Demirli, C., (2007). *Elektronik portfolyo öğretim sürecinin öğrenen tutumlarına ve öğrenme algılarına etkisi. Yayımlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.*
 9. Doğan, M., (2007). *İlköğretim matematik aday öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşleri*, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur, Tokat.
 10. Erdoğan, M. ve Ok, A., (2007). *Öğretmen adaylarının ürün seçki dosyaları ile ilgili kullandıkları mecazlar*, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur, Tokat.Gözütok, F. D., Akgün, Ö. E.& Karacaoğlu, Ö.C., (2005). *İlköğretim programlarının öğretmen yeterlikleri açısından değerlendirilmesi*, Eğitimde Yansımalar: VIII - Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur, Kayseri.
 11. Güven, B. ve Eskiürk, M., (2007). *Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmede kullandıkları yöntem ve teknikler*, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur, Tokat.
 12. Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi* (9. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
 13. Korkmaz, H. ve Kaptan, F., (2002). *Fen eğitiminde öğrencilerin gelişimini değerlendirmek için portfolyo kullanımı üzerine bir inceleme. Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, (23) 167-176.
 14. MEB (2005). *İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (1,2, 3. Sınıflar) Eğitim Amacıyla Hazırlanan Taslak Baskı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
 15. MEB (2007). *Program geliştirme ve ölçme değerlendirme birimi*. <http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/olc-deg-birimi.htm> [20.10.2007].
 16. MEB (2008). *2007-2008 Öğretim Yılı İl Geneli Okul-Öğretmen-Öğrenci Sayısı*. <http://elazig.meb.gov.tr/modules.php?name=ist> [18.11.2008].